

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

Факультет № 3

Кафедра педагогіки та психології

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«Соціальна психологія»

обов'язкових компонент

освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

053 «Психологія» (психолог ювенальної превенції)

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 3
Протокол від 29.08.2023 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін ХНУВС
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки та психології
(Протокол від 29.08.2023 № 13)

Розробники:

Професор кафедри педагогіки та психології факультету № 3 ХНУВС,
доктор психологічних наук, професор – Мілорадова Н.Е.

Рецензенти:

1. Доцент кафедри педагогіки та психології управління соціальними системами ім. акад. І.А. Зязюна Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», кандидат психологічних наук, доцент – Богдан Ж.Б.

2. Доцент кафедри педагогіки та психології факультету № 3 ХНУВС, кандидат психологічних наук, доцент – Доценко В.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 8,0 Загальна кількість годин – 240 Кількість тем – 12	053 «Психологія» Бакалавр (психолог ювенальної превенції)	Навчальний курс № 3 Семестр № 5, 6 Вид контролю: залік семестр № 5, екзамен семестр № 6
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання Лекції – 50 год; Практичні заняття... - 30 год; Семінарські заняття – 40 год; Самостійна робота – 120 год; Індивідуальні завдання: Курсова робота – 1, семестр №6 Реферати (тощо) – 2, семестр № 5,6		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Соціальна психологія» є навчити здобувачів вищої освіти використовувати психологічні знання при визначенні закономірностей поведінки та діяльності людей, що обумовлено включенням їх в соціальні групи, а також визначати психологічні характеристики різних соціальних груп.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Соціальна психологія» є:

- ознайомити здобувачів вищої освіти із зарубіжними та вітчизняними соціально-психологічними теоріями;
- сформулювати чіткі уявлення про соціально-психологічні закономірності спілкування, психологічного впливу, функціонування великих та малих груп, соціальної психології особистості;
- прищепити навички щодо використання соціально-психологічних знань при вирішенні практичних завдань;
- озброїти майбутніх фахівців психологічними методами дослідження соціально-психологічних явищ та процесів;
- сформулювати вміння щодо аналізу соціально-психологічних явищ та процесів.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення соціальної психології передбачає використання знань із загальної, вікової, експериментальної та інших галузей психології.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення початкової дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- основні поняття соціальної психології;
- основні зарубіжні соціально-психологічними теорії;
- теоретичні підходи щодо проблеми дослідження малих та великих груп;
- особливості проведення соціально-психологічних досліджень;
- методи соціальної психології;
- основні закономірності спілкування;
- основні види та техніки психологічного впливу;
- особливості побудови міжособистісних відносин;
- психологічні характеристики великих та малих груп;
- сутність динамічних процесів в малих групах;
- соціально-психологічні аспекти дослідження проблеми особистості.

вміти:

- вільно володіти поняттями та категоріями, що розкривають суть предмету;
- проводити соціально-психологічний аналіз ситуацій спілкування;
- застосовувати адекватний психологічний вплив та контрвплив;
- аналізувати соціально-психологічні процеси в малих групах та великих групах;
- досліджувати соціально-психологічні явища методами соціальної психології;

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни : «Соціальна психологія»		
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
	ЗК-2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
	ЗК-3	Навички використання інформаційних і комунікативних технологій
	ЗК-4	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
	ЗК-5	Здатність бути критичним і самокритичним
	ЗК-6	Здатність приймати обґрунтовані рішення

	ЗК-7	Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
	ЗК-8	Навички міжособистісної взаємодії
	ЗК-9	Здатність працювати в команді
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-1	Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології
	СК-2	Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
	СК-4	Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел
	СК-5	Здатність використовувати валідний і надійний псих діагностичний інструментарний
	СК-6	Здатність самостійно планувати, організовувати, аналізувати та здійснювати психологічне дослідження
	СК-7	Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації
	СК-9	Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту
	СК-10	Здатність дотримуватися норм професійної етики
	СК-11	Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку
	СК-12	Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. «Загальна характеристика соціальної психології як галузі психологічних знань».

Історія виникнення та розвитку соціальної психології як науки. Предмет соціальної психології. Види соціально-психологічних явищ. Основні розділи соціальної психології. Місце соціальної психології в системі наук.

Основні етапи розвитку соціальної психології як науки. Стадії в історії соціальної філософії за Е. Холландером (соціальної філософії, соціального емпіризму, соціального аналізу). Перші соціально-психологічні теорії: психологія народів (М. Лацарус, В.Вундт та ін.), психологія мас (Г.Лебон, Г.Тард, В.Паретто та ін.), теорія інстинктів соціальної поведінки (Г. Тард, У. Макдугал, Г.Леон).

ТЕМА №2. «Сучасний розвиток та методи соціальної психології».

Експериментальний період розвитку соціальної психології. Основні напрямки соціально-психологічних досліджень (біхевіоризм та необіхевіоризм, психоаналіз та неофрейдизм, когнітивізм, інтеракціонізм). Ідеї теоретичного еkleктизму та соціального конструкціонізму в сучасній соціальній психології. Основні групи методів соціальної психології. Поняття соціально-психологічного дослідження. Методи збору інформації в соціальній психології. Спостереження та експеримент як методи соціальної психології. Метод вивчення документів. Опитування як метод соціальної психології. Метод тестів. Програма соціально-психологічного дослідження.

ТЕМА №3. «Загальна характеристика спілкування».

Поняття про спілкування у соціальній психології. Специфіка процесу спілкування. Спілкування у структурі соціальних і міжособистісних стосунків. Розвиток спілкування в онтогенезі. Зміст, ціль та засоби спілкування. Функції спілкування. Структурний аналіз спілкування. Види спілкування. Класифікації видів спілкування. Ділове спілкування та його ознаки. Особливості спілкування у сучасному світі. Комунікативна та соціально-психологічна компетентність особистості.

ТЕМА №4. «Комунікативна сторона спілкування».

Специфіка комунікації людини. Модель комунікативного процесу. Комунікативні бар'єри та засоби їх подолання. Причини та схема втрати інформації в процесі комунікації. Види інформації. Мова як вербальний засіб спілкування. Поняття мови, мовлення. Слухання та його різновиди. Активне слухання. Види питань. Невербальні засоби спілкування, їх функції. Кінесичні засоби спілкування: міміка, погляд, жести, пози, хід. Екстралінгвістичні та паралінгвістичні засоби спілкування. Такесичні засоби спілкування. Проксеміка.

ТЕМА № 5. Перцептивна сторона спілкування

Поняття соціальної та міжособистісної перцепції. Міжособистісна перцепція як процес. Формування першого враження про людину. Механізм стереотипізації. Типові помилки першого враження. Ефект ореолу, проєкції, первинності. Поняття про імідж. Особливості сприйняття та розуміння знайомих людей. Поняття про ідентифікацію, емпатію, рефлексію. Ефект новизни. Поняття про каузальну атрибуцію. Види атрибуції. Помилки каузальної атрибуції.

ТЕМА №6. «Інтерактивна сторона спілкування».

Поняття про інтерактивну сторону спілкування. Типові ситуації міжособистісної взаємодії. Класифікація соціальних ситуацій за Е. Берном. Его-стани та Его-позиції у транзактному аналізі. Види транзакцій за Е. Берном: взаємодоповнюючі, без взаємодоповнення, скриті транзакції. Позиції у взаємодії. Поняття про сценарій взаємодії. Соціально-психологічні механізми взаємодії. Поняття про погодження, взаєморозуміння, координацію. Стили взаємодії. Ритуальний, маніпулятивний та гуманістичний стилі взаємодії. Типи взаємодії. Кооперація та конкуренція як основні типи взаємодії. Типи та стратегії міжособистісної взаємодії (інтеракції).

Деструктивна та конфліктна взаємодія. Потреба людини в міжособистісних контактах та взаємодії.

ТЕМА №7. «Застосування психологічного впливу у спілкуванні».

Поняття про вплив на психіку. Види впливу на психіку (соціальний, фізичний, біохімічний, психологічний та інші впливи). Психологічний вплив як вид впливу на психіку. Критерії конструктивності психологічного впливу. Конструктивний, неконструктивний та змішаний вплив. Поняття про види та техніки психологічного впливу. Переконавання як вид психологічного впливу. Сугестивний вплив, його техніки. Зараження, просьба, примус як види психологічного впливу. Самопросування. Формування прихильності. Маніпулятивний вплив, його техніки. Деструктивна критика. Поняття про протистояння психологічному впливу (контрвплив). Види психологічного контрвпливу: контраргументація, конструктивна критика, енергетична мобілізація, творчість, відхил, психологічна самооборона, ігнорування, цивільна конфронтація, відмова. Техніки психологічного протистояння впливу.

ТЕМА №8. «Спілкування та міжособистісні відносини»

Категорія «відносини» в психології. Соціальні відносини. Поняття про міжособистісні відносини. Природа міжособистісних відносин. Взаємозв'язок між соціальними та міжособистісними відносинами. Міжособистісна атракція. Внутрішні та зовнішні чинники атракції. Закони атракції. Форми міжособистісних відносин. Розвиток міжособистісних відносин. Основні форми динаміки відносин. Стадії розвитку міжособистісних відносин, їх характеристика. Чинники стабільних міжособистісних відносин.

ТЕМА № 9. «Проблема малої групи у соціальній психології».

Поняття «група» у соціальній психології. Історія соціально-психологічних досліджень груп. Класифікація соціальних груп. Умовні та реальні групи. Лабораторні та природні групи. Великі та малі групи. Формальні та неформальні групи. Первинні та вторинні групи. Референтні групи та групи членства. Тимчасові та постійні групи.

Поняття малої групи. Теоретичні підходи до дослідження малих груп. Функції малої групи. Кількісні характеристики малої групи. Основні характеристики малої групи. Композиція групи. Структура малої групи, її компоненти. Структура міжособистісних відносин. Рольова структура малої групи. Структура влади. Комунікативна структура малої групи. Поняття про групові процеси. Групові норми та цінності. Система групових санкцій.

ТЕМА № 10. «Динамічні процеси в малій групі».

Поняття про групову динаміку. Процес утворення малих груп. Зовнішні чинники утворення малих груп. Внутрішні чинники утворення малої групи. Концепції та моделі розвитку малої групи. Двовимірна модель Б. Такмена. Рівні розвитку малої групи. Поняття колективу. Модель емоційної динаміки групи. Стадії розвитку групи за М.Вудкоком, Д.Френсісом.

Групові ефекти та їх характеристика. Феномен групового тиснення. Експерименти Шерифа та С. Аша. Поняття про конформізм, конформну поведінку. Експерименти Р. Шехтера. Групова поляризація, соціальна фасилітація, огруплення мислення, соціальна інгібіція, групова згуртованість та сумісність. Проблеми групової згуртованості та груповий конфлікт.

Поняття про соціально-психологічну сумісність. Рівні сумісності. Групова спрацьованість. Поняття про групову згуртованість. Чинники згуртованості. Рівні розвитку групової згуртованості. Соціально-психологічний клімат. Чинники розвитку позитивного соціально-психологічного клімату малої групи. Лідерство та керівництво в малих групах. Поняття «лідер», «керівник». Розбіжності між лідерством та керівництвом. Теорії походження лідерства. Стили лідерства.

Процес прийняття групових рішень, його ефективність. Види групових задач. Групова дискусія як метод прийняття групових рішень. Основні форми групової дискусії: нарада, «брейн-стормінг» (мозкова атака), метод синектики. Феномени «здвиг ризику», «поляризація та нормалізація групи».

Методи дослідження динамічних процесів в малих групах. Спостереження. Соціометрія. Теоретична основа соціометрії. Методика проведення соціометричного дослідження. Референтометрія. Методика проведення референтометрії.

ТЕМА № 11. «Великі соціальні групи».

Загальна характеристика великих соціальних груп. Психологія соціальних класів. Соціально-психологічні ознаки класів. Психологія етнічних груп. Компоненти психології етнічних груп: «національний характер», «національні почуття», «національна самосвідомість», «національно-психологічні явища». Психологія масових явищ.

Особливості масових явищ у великих групах: громадська думка, суспільні, масові настрої, мода, чутки, паніка. Психологічні особливості великих стихійних груп. Маса. Публіка. Аудиторія. Натовп. Характеристика та види натовпу.

ТЕМА №12. «Соціальна психологія особистості».

Поняття про особистість. Специфіка соціально-психологічної проблематики особистості. Поняття соціалізації особистості. Зміст та механізми процесу соціалізації. Порушення процесу соціалізації особистості. Види соціалізації. Чинники та інститути соціалізації. Стадії соціалізації. Теорії соціалізації

Самосвідомість та Я-концепція особистості. Структура та функції Я-концепції. Джерела розвитку та формування Я-концепції. Соціальна ідентичність особистості. Соціальні норми та соціальні цінності особистості. Соціально-психологічна структура та якості особистості. Соціальний інтелект та соціальна компетентність особистості.

Поняття соціальної установки. Функції установок. Трикомпонентна структура соціальної установки. Парадокс Лап'єра. Ієрархічна структура диспозицій особистості. Види соціальних установок. Формування та зміни соціальних установок.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 5							
Тема № 1. Загальна характеристика соціальної психології як галузі психологічних знань.	8	2	2			4	залік
Тема № 2. Сучасний розвиток та методи соціальної психології.	6	2	2			2	
Тема № 3. Загальна характеристика спілкування.	8	2	2			4	
Тема № 4. Комунікативна сторона спілкування	20	4	4	4		8	
Тема № 5. Перцептивна сторона спілкування.	18	4	2	4		8	
Тема № 6. Інтерактивна сторона спілкування.	16	2	2	4		8	
Тема № 7. Застосування психологічного впливу у спілкуванні.	14	2	2	2		8	
Тема № 8. Спілкування та міжособистісні відносини	12	2	2			8	
Всього за семестр №5	100	20	16	14		50	
Семестр № 6							
Тема № 9. Проблема малої групи в соціальній психології	26	4	4	2		16	екзамен
Тема № 10. Динамічні процеси в малій групі	40	10	6	4		20	
Тема № 11. Великі соціальні групи	26	4	4	4		14	
Тема № 12. Соціальна психологія особистості.	48	12	10	6		20	
Всього за семестр №6	140	30	24	16		70	
Всього:	240	50	40	30		120	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
Тема № 1. Загальна характеристика соціальної психології як галузі психологічних знань		
<div>1. З'ясувати задачі соціальної психології в контексті проблем суспільства.</div> <div>2. Визначити зв'язок соціальної психології з іншими науками.</div> <div>3. Підготувати відповіді на наступні питання:<div>а) чому в американській науці існують дві соціальні психології?</div><div>б) як співвідносяться такі науки як психологія, соціальна психологія, етнопсихологія?</div><div>в) як в історії розвитку соціально-психологічних ідей відбито предмет соціальної психології?</div><div>г) що з'явилося раніше і чому: соціально-психологічні знання чи соціальна-психологія як наука?</div></div> <div>4. Розкрити сутність дискусії щодо предмету соціальної психології у радянські часи.</div> <div>5. Охарактеризувати перші соціально-психологічні теорії.</div>	<div>Основна: 1-5</div> <div>Допоміжна: 1-4</div> <div>Інформаційні ресурси в Інтернеті: 1-4</div>	
Тема № 2. Сучасний розвиток та методи соціальної психології		
<div>1.Провести порівняльний аналіз сучасних теоретичних підходів у соціальній психології.</div> <div>2.Визначити специфіку наукового дослідження в соціальній психології.</div> <div>3.Проаналізувати проблему якості соціально-психологічної інформації.</div> <div>4.Визначити специфіку соціально-психологічного дослідження на відміну від психологічного та соціологічного.</div> <div>5.Виділити позитивні і негативні сторони кожного з соціально-психологічних методів збору інформації.</div>	<div>Основна: 1-5</div> <div>Допоміжна: 1-4</div> <div>Інформаційні ресурси в Інтернеті: 1-4</div>	
Тема № 3. Загальна характеристика спілкування		
<div>1.Здійснити аналіз проблеми єдності спілкування та діяльності.</div> <div>2. Визначити, чи існує спілкування у тварин.</div> <div>3.Проаналізувати, в чому полягають гендерні відмінності у спілкуванні.</div> <div>4. Чи зміниться структура спілкування, якщо</div>	<div>Основна: 1-5</div> <div>Допоміжна: 1-4</div> <div>Інформаційні ресурси в Інтернеті: 1-4</div>	

	<p>його суб'єктами є сліпі або глухі люди?</p> <p>5. Визначити та порівняти поняття «спілкування», «професійне спілкування», «ділове спілкування», «службове спілкування».</p> <p>6. Порівняти поняття «комунікативна компетентність», «соціально-психологічна компетентність», «життєва компетентність».</p> <p>7. Проаналізувати, в чому різниця між поняттями «комунікативна культура особистості» та «психологічна культура особистості»?</p>	
Тема № 4. Перцептивна сторона спілкування		
	<p>1. З'ясувати, в чому різниця між сприйняттям соціальних об'єктів та неживих предметів.</p> <p>2. Порівняти поняття «соціальна перцепція» та «міжособистісна перцепція».</p> <p>3. Яку роль відіграє образ людини, сформований при спілкуванні з нею?</p> <p>3. Від чого залежить точність соціальної перцепції?</p> <p>4. В чому перевага та недоліки стереотипного оцінювання людини?</p> <p>5. З'ясувати, яка залежність між типом особистості й точністю соціальної перцепції.</p> <p>6. Проаналізувати типові помилки першого враження про людину.</p> <p>7. Порівняти поняття «емпатія» та «ідентифікація».</p> <p>8. Визначити сутність зворотного зв'язку у спілкуванні.</p> <p>9. Охарактеризувати каузальну атрибуцію як соціально-психологічне явище.</p> <p>10. Проаналізувати на прикладах основні помилки каузальної атрибуції;</p> <p>11. Розкрити сутність, закономірності та прийоми формування іміджу.</p>	<p>Основна: 1-5 Допоміжна: 1-4 Інформаційні ресурси в Інтернеті: 1-4</p>
Тема № 5. Комунікативна сторона спілкування		
	<p>1. Визначити поняття «комунікація», «спілкування». Охарактеризувати специфіку людської комунікації у порівнянні з інформаційними системами.</p> <p>2. Розглянути і порівняти структуру спілкування і структуру комунікативної компетентності.</p>	<p>Основна: 1-5 Допоміжна: 1-4 Інформаційні ресурси в Інтернеті: 1-4</p>

	<p>3. Виділити особливості співвідношення вербальної та невербальної поведінки.</p> <p>4. Охарактеризувати види питань (на прикладах службової діяльності працівника поліції).</p> <p>5. Розкрити техніки та прийоми активного слухання.</p> <p>6. Проаналізувати невербальні засоби спілкування.</p> <p>7. Культуральні відмінності невербального спілкування (навести приклади).</p> <p>8. Виписати з рекомендованої літератури психологічне значення 10 жестів та 5 поз.</p> <p>9. Виписати з рекомендованої літератури 3 вербальних та 5 невербальних проявів брехні та нещирості.</p> <p>10. Проаналізувати комунікативні бар'єри у діяльності працівника поліції, рівні нерозуміння.</p> <p>11. З'ясувати, що таке психологічний контакт? Що таке довірливі відносини? Які існують прийоми встановлення психологічного контакту?</p>	
Тема № 6 Інтерактивна сторона спілкування		
	<p>1. Охарактеризувати стандартні та нестандартні ситуації соціальної взаємодії.</p> <p>2. З'ясувати, чи можливе соціальне життя без ритуалів? Без ігор? Чому?</p> <p>3. Розкрити сутність транзактного аналізу Е. Берна.</p> <p>4. Законспектувати одну гру з книги Е. Берна «Люди, що грають в ігри. Ігри, в які грають люди».</p> <p>5. Підготувати та вирішити задачі щодо визначення позицій у спілкуванні.</p> <p>6. Порівняти поняття: «сценарій соціальної взаємодії», «сценарій життя».</p> <p>7. Охарактеризувати життєві сценарії особистості.</p> <p>8. Провести порівняльний аналіз механізмів взаємодії.</p> <p>9. Провести порівняльний аналіз стилів взаємодії.</p>	<p>Основна: 1-5 Допоміжна: 1-4 Інформаційні ресурси в Інтернеті: 1-4</p>
Тема № 7. Застосування психологічного впливу у спілкуванні		
	1. Визначити основні цілі психологічного	Основна: 1-5

	<p>впливу.</p> <p>2.Проаналізувати принципи та методи психологічного впливу за Р. Чалдіні.</p> <p>3.Законспектувати три техніки психологічного впливу з книги Р. Чалдіні «Психологічний вплив».</p> <p>4.Охарактеризувати техніки переконання, маніпуляцій.</p> <p>5.Виділити чинники успішності сугестивного впливу.</p> <p>6.Усвідомити сутність основних методів протистояння психологічному впливу.</p> <p>7.Визначити, які з видів психологічного впливу є «скритими».</p> <p>8.З'ясувати різницю між маніпулятивним впливом та особистим впливом.</p> <p>9.Проаналізувати проблему допустимості застосування методів психологічного впливу при розслідуванні злочинів.</p> <p>10.З'ясувати, люди якого типу будуть витрачати більше зусиль на самопрезентацію для того, щоб досягти успіху у житті?</p>	<p>Допоміжна: 1-4</p> <p>Інформаційні ресурси в Інтернеті: 1-4</p>
Тема № 8. Спілкування та міжособистісні відносини		
	<p>1.З'ясувати різницю між соціальними та міжособистісними відносинами;</p> <p>2.Уявити сутність, прийоми, чинники та рівні міжособистісної атракції.</p> <p>3.З'ясувати, чому міжособистісна атракція виступає одним з ключових чинників формування та реалізації міжособистісних стосунків.</p> <p>4.Визначити зв'язок між зовнішньою привабливістю та атракцією.</p> <p>5.З'ясувати, чому почуття є основною одиницею аналізу міжособистісних стосунків.</p> <p>6.Проаналізувати підходи різних авторів до проблеми розвитку міжособистісних відносин.</p> <p>7.З'ясувати, чи можуть міжособистісні відносини минути будь-яку із стадій їх розвитку?</p> <p>8.Проаналізувати, як впливають на динаміку міжособистісних відносин об'єктивні умови спілкування партнерів (час, місце, частота зустрічей тощо)?</p> <p>9.Визначити сутність саморозкриття у</p>	<p>Основна: 1-5</p> <p>Допоміжна: 1-4</p> <p>Інформаційні ресурси в Інтернеті: 1-4</p>

	<p>міжособистісних відносинах.</p> <p>10.Охарактеризувати основні форми міжособистісних відносин.</p>	
	Тема № 9. Проблема малої групи в соціальній психології	
	<p>1.Розкрити сутність понять «група», «соціальна група», «команда».</p> <p>2.З'ясувати, як змінюється поведінка людини в присутності інших осіб.</p> <p>3.Порівняти поняття «реальна група» та «природна група».</p> <p>4.Визначити типи комунікативних структур в малій групі.</p> <p>5.З'ясувати, які параметри структури міжособистісних відносин в групі можна дослідити за допомогою соціометрії.</p> <p>6.Проаналізувати, яке із стверджень більш коректне: «формальні та неформальні малі групи» або «формальна та неформальна структура малих груп»?</p> <p>7.Охарактеризувати будь-яку реальну групу за її основними ознаками.</p> <p>8.Проаналізувати ефективність різних видів групових санкцій.</p> <p>9.Розкрити сутність дискусії про нижню та верхню межу малої групи.</p> <p>10.Законспектувати 5 групових ефектів.</p>	<p>Основна: 1-5 Допоміжна: 1-4 Інформаційні ресурси в Інтернеті: 1-4</p>
	Тема 10. Динамічні процеси в малій групі	
	<p>1.Засвоїти поняття «динамічні процеси в малій групі», «конформізм», «лідерство», «керівництво», «згуртованість», «соціально-психологічний клімат».</p> <p>2. З'ясувати, чи відрізняються механізми та результати впливу більшості на меншість та меншості на більшість групи?</p> <p>3. Охарактеризувати види конформізму. Порівняти поняття «нонконформізм» та «негативізм».</p> <p>4. Проаналізувати парадокс взаємовідносин лідера та групи. Визначити основні психологічні якості лідера. Як вони співвідносяться з ситуаційною теорією лідерства?</p> <p>5.Проаналізувати, які можуть бути стратегії поведінки керівника групи по відношенню до лідера групи. Визначити, як співвідносяться</p>	<p>Основна: 1-5 Допоміжна: 1-4 Інформаційні ресурси в Інтернеті: 1-4</p>

	<p>стилі лідерства та стилі керівництва.</p> <p>6.Охарактеризувати, як впливає групова спрацьованість, згуртованість та сумісність на соціально-психологічний клімат групи. Порівняти ці поняття.</p> <p>7.Підрахувати індекс групової згуртованості своєї навчальної групи.</p> <p>8.З'ясувати, в чому полягає схожість та відмінності між особистим та груповим прийняттям рішення.</p> <p>9. Проаналізувати методи прийняття групових рішень. 10.Уявити критерії оцінки ефективності групової діяльності.</p>	
Тема № 11. Великі соціальні групи		
	<p>1.Визначити поняття «велика соціальна група».</p> <p>2. Надати характеристику основним видам великих соціальних груп.</p> <p>3. Визначити соціально-психологічні особливості великих груп,</p> <p>4. Порівняти натовп і соціальний рух.</p> <p>5. Порівняти класи і етноси.</p>	<p>Основна: 1-5</p> <p>Допоміжна: 1-4</p> <p>Інформаційні ресурси в Інтернеті: 1-4</p>
Тема № 12. Соціальна психологія особистості		
	<p>1. З'ясувати, в чому різниця між психологічним та соціально-психологічним розумінням особистості.</p> <p>2.Усвідомити співвідношення понять «соціалізація», «адаптація», «розвиток», «формування», «становлення» та «виховання».</p> <p>3. Визначити поняття «адаптація», «деадаптація», «реадаптація».</p> <p>4.Визначити агенти та чинники соціалізації.</p> <p>5.Уявити, як виміряти соціальні установки. Розкрити структуру соціальних установок.</p> <p>6.З'ясувати, за рахунок чого забезпечується усталеність соціальної установки. Як можна змінити установку?</p> <p>7.Охарактеризувати проблему «Я-концепція та регуляція поведінки».</p> <p>8.Визначити відмінності Я-установок від установок до зовнішніх соціальних об'єктів.</p> <p>9.Довести, що особливості поведінки людини залежать від її Я-концепції.</p> <p>10.Як можна пояснити твердження, що найважливішою закономірністю соціального</p>	<p>Основна: 1-5</p> <p>Допоміжна: 1-4</p> <p>Інформаційні ресурси в Інтернеті: 1-4</p>

	розвитку особистості є наявність двох протилежних тенденцій – типізації та індивідуалізації?	
--	--	--

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Основні напрямки сучасних соціально-психологічних досліджень.
2. Комунікативні бар'єри та засоби їх подолання.
3. Ефективне слухання.
4. Невербальні засоби спілкування та їх характеристика.
5. Поняття перцепції, соціальної та міжособистісної перцепції. Міжособистісна перцепція з точки зору процесу та результату.
6. Ефекти соціальної перцепції та їх характеристика. Види великих соціальних груп, їх соціально-психологічні особливості.
7. Особливості формування першого враження про людину.
8. Особливості сприйняття та розуміння знайомих людей.
9. Діагностика нещирості та брехні.
10. Поняття про сценарій взаємодії та сценарій життя. Соціально-психологічні механізми взаємодії.
11. Поняття та види впливу на психіку. Поняття психологічного впливу.
12. Природа міжособистісних відносин. Форми міжособистісних відносин.
13. Маніпулятивне спілкування і особистість маніпулятора.
14. Соціальна комунікація і міжособистісна взаємодія.
15. Способи впливу у процесі спілкування.
16. Конфлікт як соціально-психологічне явище.
17. Особливості теорій міжособистісної взаємодії.
18. Кооперація та конкуренція як основні типи взаємодії.
19. Поняття «група» у соціальній психології. Історія соціально-психологічних досліджень груп соціальних груп.
20. Процес утворення малих груп. Рівні розвитку малої групи за Л.І. Уманським.
21. Групові норми та цінності. Система групових санкцій.
22. Поняття та функції малої групи. Основні характеристики малої групи
23. Структура міжособистісних відносин в групі. Рольова структура малої групи групи.
24. Феномен групового тиснення. Види конформізму. Інформаційна теорія конформності.
25. Методи дослідження динамічних процесів в малих групах.
26. Великі соціальні групи та їх характеристика.
27. Психологічні особливості натовпу.

28. Види соціальних установок. Формування та зміни соціальних установок.

29. Поняття Я-концепції. Джерела розвитку та формування Я-концепції.

30. Динамічні процеси в малій групі.

31. Соціально-психологічна компетентність особистості.

32. Деформація соціальних відносин і спілкування.

33. Культура і клімат соціальних організацій.

34. Техніка і прийоми організації ефективної комунікації.

35. Лідерство та керівництво як форми управління соціальних груп.

36. Характеристика стилів керівництва. Типи лідерства

37. Проблема ефективності групової діяльності.

38. Природа конфліктів і шляхи їх вирішення.

39. Авторитет особистості і формування авторитетності.

40. Соціалізація особистості.

41. Біологічні і психологічні фактори агресії.

42. Вплив засобів масової інформації на соціальну поведінку.

43. Гендерні відмінності як соціальний вплив.

44. Соціально-психологічні засади для кар'єри особистості в професії.

45. Психологічні механізми регуляції поведінки.

46. Агресивна поведінка як прояв асоціалізації особистості.

47. Методи дослідження соціально-психологічних феноменів.

5.1.2. Теми курсових робіт

1. Соціально-психологічний клімат в малих групах.

2. Конформність як соціально-психологічний феномен.

3. Гендерні особливості емоційного інтелекту.

4. Психологічні особливості іміджу формального лідера в курсантській групі.

5. Комунікативні якості курсантів.

6. Особливості згуртованості курсантських груп.

7. Особливості комунікативної установки та статусного положення в групі.

8. Гендерні особливості комунікації в спілкуванні майбутніх працівників поліції.

9. Комунікативна сфера особистості працівників поліції.

10. Гендерні особливості комунікативних бар'єрів працівників поліції

11. Спрямованість особистості на спілкування та статусне положення в групі.

12. Комунікативна компетентність майбутніх працівників поліції.

13. Особливості соціально-психологічної адаптації і статусне положення в групі.

14. Особливості деструктивних установок у міжособистісних відносинах та статусне положення в групі.

15. Гендерні особливості саморозкриття у спілкуванні.
16. Гендерні особливості емпатії майбутніх працівників поліції
17. Особливості комунікативних і організаторських здібностей членів групи.
18. Комунікативні якості курсантів.
19. Гендерні особливості групової приналежності курсантів.
20. Сім'я як соціальний фактор, що впливає на формування мотиву досягнення успіху.
21. Взаємозв'язок статусу в групі і успішності в учбовій діяльності курсантів.
22. Особливості соціально-психологічного клімату в колективах курсантів та студентів.
23. Гендерні особливості каузальної атрибуції в конфліктній ситуації.
24. Особливості комунікативних якостей формального лідера.
25. Особливості невербально-перцептивної компетентності юнаків та дівчат.
26. Інтерактивна спрямованість особистості курсантів різних спеціальностей.
27. Управлінський потенціал особистості.
28. Соціально-психологічні чинники задоволеності подружнім життям.
29. Особливості міжособистісної агресії курсантів.

5.1.3. Теми наукових робіт (не передбачено)

6. Методи навчання

- конспектування лекцій та самостійне опрацювання лекційного матеріалу за власним конспектом лекцій;

- підготовка до семінарських і практичних занять;
- підготовка тематичних повідомлень;
- участь у групових дискусіях;
- вирішення творчих практичних завдань.

Самостійна робота за кожною темою передбачає вивчення:

- наукової літератури за темою;
- психологічний аналіз різних видів девіантної поведінки.

Індивідуальна робота передбачає підготовку доповідей, виконання наукових робіт у вигляді рефератів.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль Контрольні питання, що виносяться на підсумковий контроль (залік)

5 семестр

1. Соціальна психологія як наука. Предмет, завдання, структура.
2. Історія розвитку та становлення соціальної психології.

3. Основні напрямки соціально-психологічних досліджень.
4. Види соціально-психологічних явищ.
5. Основні напрямки зарубіжної соціальної психології: біхевіористичний, когнітивний, психоаналіз, інтеракціонізм.
6. Методологія та методи соціально-психологічного дослідження
7. Поняття спілкування. Специфіка процесу спілкування. Суб'єкти спілкування.
8. Функції спілкування. Структура спілкування.
9. Види спілкування та їх характеристика.
10. Комунікативна та соціально-психологічна компетентність особистості.
11. Поняття соціальної та міжособистісної перцепції.
12. Особливості формування першого враження про людину. Механізм стереотипізації.
13. Особливості сприйняття та розуміння знайомих людей. Поняття про ідентифікацію, емпатію, рефлексію.
14. Поняття про каузальну атрибуцію. Види атрибуції. Помилки каузальної атрибуції.
15. Ефекти міжособистісної перцепції.
16. Поняття про імідж. Особливості формування іміджу.
17. Адекватність розуміння поведінки інших людей.
18. Поняття комунікативної сторони спілкування. Специфіка комунікації людини.
19. Мова як вербальний засіб спілкування Поняття мови, мовлення. Види питань.
20. Слухання та його різновиди. Активне слухання.
21. Невербальні засоби спілкування, їх функції.
22. Комунікативні бар'єри у спілкуванні та їх подолання.
23. Виявлення брехні та нещирості у спілкуванні. Види брехні.
24. Кінесичні засоби спілкування: міміка, погляд, жести, пози, хід.
25. Екстралінгвістичні та паралінгвістичні засоби спілкування.
26. Такесичні засоби спілкування.
27. Проксемічні засоби спілкування.
28. Основні індикатори модальності людини.
29. Поняття про інтерактивну сторону спілкування.
30. Теорії міжособистісної взаємодії.
31. Типи взаємодії та їх характеристика.
32. Рівні, стилі і типи спілкування.
33. Взаємодія і спільна діяльність.
34. Класифікація соціальних ситуацій за Е. Берном. Основні Его-позиції у транзактному аналізі.
35. Види транзакцій за Е. Берном та їх характеристика.
36. Позиції у взаємодії та їх характеристика.
37. Поняття про сценарій взаємодії та сценарій життя.

38. Поняття та загальна характеристика впливу у міжособистісній взаємодії.

39. Основні напрямки вивчення психологічного впливу.
40. Типології стратегій психологічного впливу.
41. Конструктивний, неконструктивний та змішаний вплив.
42. Психологія переконувального впливу.
43. Психологія зараження.
44. Переконання як вид психологічного впливу, його техніки.
45. Сугестивний вплив, його техніки.
46. Зараження, просьба, примус як види психологічного впливу.
47. Поняття міжособистісної атракції.
48. Шкала емоційної оцінки в міжособистісної атракції.
49. Зовнішні фактори атракції.
50. Внутрішні чинники міжособистісної атракції
51. Закони атракції.

Контрольні питання, що виносяться на підсумковий контроль (екзамен) 6 семестр

1. Поняття групи в соціальній психології..
2. Теоретичні підходи до дослідження малих груп
3. Види груп та їх характеристика.
4. Поняття та функції малої групи.
5. Основні характеристики малої групи.
6. Композиція та структура групи.
7. Структура міжособистісних відносин в групі.
8. Рольова структура малої групи.
9. Структура влади в малій групі
10. Комунікативна структура малої групи.
11. Групові норми та цінності. Система групових санкцій.
12. Поняття про групову динаміку. Динаміка групових процесів.
13. Концепції і моделі розвитку малої групи.
14. Процес утворення малих груп.
15. Поняття колективу. Рівні розвитку малої групи.
16. Модель емоційної динаміки групи.
17. Стадії розвитку групи (за М. Вудкоком, Д. Френсісом)
18. Поняття колективу, команди та їх характеристика.
19. Групові ефекти та їх характеристика.
20. Поняття про соціально-психологічну сумісність, рівні сумісності.
21. Групова спрацьованість.
22. Групова згуртованість: поняття, чинники, рівні розвитку.
23. Соціально-психологічний клімат.
24. Феномен групового тиснення. Види конформізму. Інформаційна теорія конформності.
25. Проблема групової згуртованості і групового конфлікту.

26. Лідерство і керівництво в малих групах.
27. Теорії походження лідерства.
28. Стили лідерства та їх характеристика.
29. Процес прийняття групових рішень. Переваги і недоліки групового прийняття рішень.
30. Основні форми групової дискусії.
31. Феномени «здви́г ризику», «поляризація та нормалізація групи».
32. Методи дослідження динамічних процесів в малих групах.
33. Соціометрія та референтометрія.
34. Зміст і структура психології великої соціальної групи.
35. Дослідження психології великих груп.
36. Загальна характеристика і типи стихійних груп.
37. Психологічні особливості натовпу.
38. Класи як великі соціальні групи.
39. Психологія нації.
40. Маніпуляція свідомістю і поведінкою людей в натовпі.
41. Специфіка соціально-психологічного підходу до розуміння особистості.
42. Поняття, зміст та види соціалізації особистості.
43. Стадії соціалізації та їх характеристика.
44. Механізми соціалізації. Порушення соціалізації особистості.
45. Чинники та інститути соціалізації.
46. Соціальна ідентичність особистості.
47. Самосвідомість і Я-концепція особистості.
48. Соціальний інтелект та соціальна компетентність.
49. Поняття соціальної установки та її структура.
50. Трикомпонентна структура соціальної установки. Парадокс Лап'єра.
51. Ієрархічна структура диспозицій особистості.
52. Формування та зміна соціальних установок.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути: екзамени; тести; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час практичних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться

викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські; самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, підготовка рефератів, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна} \\ \text{кількість балів} \\ \text{(перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних} \\ \text{занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за} \\ \text{семестр} \end{array} \right) / 2 \cdot 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. ***Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.*** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності

здобувачів, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Кількість балів за} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем} \end{array}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівника.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Підсумкові} \\ \text{бали за} \\ \text{поточний} \\ \text{семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Підсумкові} \\ \text{бали за} \\ \text{попередній} \\ \text{семестр} \end{array} : 2$$

Вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної або індивідуальної роботи:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат та конспект за темою самостійної роботи.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення

12	97-100	Відмінно ("зараховано")	A	« Відмінно » – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
11	94-96			
10	90 – 93			
9	85 – 89	Добре ("зараховано")	B	« Дуже добре » – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома - трьома незначними помилками.
8	80 – 84			
7	75-79		C	« Добре » – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
6	70-74	Задовільно ("зараховано")	D	« Задовільно » – теоретичний зміст курсу освоєний не повністю , але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань, містять помилки , робота з трьома значними помилками.
5	65-69			
4	60 – 64		E	« Достатньо » – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
3	40–59	Незадовільно ("не зараховано")	F X	« Умовно незадовільно » – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій
2	21–39			

				самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
1	1-20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна:

1. Москаленко В.В. Соціальна психологія : підручник : затверджено МОН України. Акад. пед. наук України, Ін-т психології ім. Г.С. Костюка. Київ : Центр учб. літ., 2016. 687 с.
2. Орбан-Лембрик Л.. Соціальна психологія: Підручник: У 2 кн. Кн. I: Соціальна психологія особистості і спілкування. Видавництво 21, 2010. 464 с.
3. Подшивалкіна В.І. Соціально-психологічний практикум. К. : КНТ, 2015. 104 с.
4. Розов, В.І. Комунікативна підготовка співробітників правоохоронних органів : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2018. 158 с.
5. Шахова О.Г. Соціальна психологія особистості : навч. посіб. Харків : Контраст, 2019. 115 с.

Допоміжна:

1. Арканова О . Психологія взаємин : монографія. К. : КММ, 2010. 120 с.
2. Гуменюк Л.Й. Соціальна конфліктологія : підручник : ЛьвДУВС, 2015. 564 с.
3. Поповіч І.С. Соціально-психологічні очікування в людських взаєминах : монографія. К.; Херсон : ВАТ "ХМД", 2010. 240 с.
4. Скорюк В.Д. Социальная психология в схемах и комментариях : учеб.-практ. пос. Киев : Сварог, 2017. 207 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Малкова Т.М. Соціальна психологія: план-конспект лекцій і семінарів. Київ. 2016. 132 с. URL: https://library.krok.edu.ua/media/library/category/materiali-lektsij/malkova_0001.pdf.
2. Методичні рекомендації з курсу «Соціальна психологія»/ [уклад. Фальковська Л.М., Шмиглюк О.Г.] Житомир, 2015. 95 с. <https://core.ac.uk/download/pdf/83534998.pdf>
3. Основи соціальної психології : підручник для закладів вищої освіти / П. П. Горностай, М. М. Слюсаревський, В. О. Татенко, Т. М. Титаренко, Н. В.

Хазратова та ін. ; за ред. М. М. Слюсаревського. Київ : Талком, 2018. 580 с.
<https://lib.iitta.gov.ua/724248/1/%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%D1%81%D0%BE%D1%86.%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97.%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>

4. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Воляннюк, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПП ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с. URL: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/27765/1/Social-psychology.pdf> .